כיתה ד' | תנ"ך | חנ"מ: לקויות למידה | רמת קריאה א'-ב' | שיעור 3 מתוך 3 | 45 דק' | שמות א, י

"הָבָה נִתְחַכְּמָה": מֶלֶךְ חָדָשׁ בְּמִצְרַיִם

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יספרו שהמלך מתכנן תוכנית נגד בני ישראל: "הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ" (שמות א, י).
- התלמידים יזהו שלושה דברים שהמלך פוחד מהם: שבני ישראל ירבו, שיעזרו לאויבים במלחמה ושיצאו ממצרים.
- התלמידים יסדרו את הסיפור של שלושת הפסוקים לפי הסדר ויביעו דעה על התוכנית של המלך.

🧩 התאמות לכיתת לקויות למידה

כמו בשיעור 1: טקסט מנוקד באות גדולה, משפטים קצרים, תמונה לכל רעיון, המורה קורא/ת בקול, תשובות בבחירה, בעל פה או בציור. פירוט בשיעור 1.

❓ השאלה הגדולה של השיעור

מָה הַמֶּלֶךְ רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת?

🧪 פתיחה: מָה זֶה תָּכְנִית?

תָּכְנִית הִיא מָה שֶׁחוֹשְׁבִים

לִפְנֵי שֶׁעוֹשִׂים.

לְמָשָׁל: תָּכְנִית לְטִיּוּל.

למורה: שואלים מה צריך לתכנן לפני טיול (אוכל, מים, כובע). מכאן: היום נראה שגם המלך מתכנן תוכנית, אבל תוכנית לא טובה.

🖼️ הסיפור בתמונות

הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר: בּוֹאוּ נַחְשֹׁב תָּכְנִית.

"אִם תִּהְיֶה מִלְחָמָה,

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַעַזְרוּ לָאוֹיְבִים,

וְהֵם יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם."

למורה: מספרים את הסיפור בקול, משפט אחרי משפט, ומצביעים על התמונה.

📜 הפסוק (שמות א, י)

(י) הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ פֶּן־יִרְבֶּה וְהָיָה כִּי־תִקְרֶאנָה מִלְחָמָה

וְנוֹסַף גַּם־הוּא עַל־שֹׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם־בָּנוּ וְעָלָה מִן־הָאָרֶץ

נוסח הפסוק מספריא (מקרא על פי המסורה), בלי טעמי המקרא. המורה קורא/ת בקול והתלמידים חוזרים. המילים הצבעוניות הן מילות המפתח.

🔤 מילים חדשות בתמונות

הָבָה נִתְחַכְּמָה

בּוֹאוּ נַחְשֹׁב תָּכְנִית

פֶּן יִרְבֶּה

שֶׁלֹּא יִהְיוּ עוֹד יוֹתֵר

מִלְחָמָה

כְּשֶׁנִּלְחָמִים

שֹׂנְאֵינוּ

הָאוֹיְבִים שֶׁלָּנוּ

וְעָלָה מִן הָאָרֶץ

יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם

😟 מִמָּה הַמֶּלֶךְ פּוֹחֵד?

1

הֵם יִהְיוּ עוֹד יוֹתֵר.

2

בְּמִלְחָמָה הֵם יַעַזְרוּ לָאוֹיְבִים.

3

הֵם יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם.

שלושת הפחדים לפי פסוק י: "פֶּן־יִרְבֶּה", "וְנוֹסַף גַּם־הוּא עַל־שֹׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם־בָּנוּ", "וְעָלָה מִן־הָאָרֶץ".

📖 הַסִּפּוּר כֻּלּוֹ

1. קָם מֶלֶךְ חָדָשׁ בְּמִצְרַיִם. הוּא לֹא זָכַר אֶת יוֹסֵף.

2. הַמֶּלֶךְ רָאָה שֶׁבְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַבִּים וַחֲזָקִים. הוּא פָּחַד.

3. הַמֶּלֶךְ אָמַר: בּוֹאוּ נַחְשֹׁב תָּכְנִית נֶגֶד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

😊 **רגשות**

אֵיךְ מַרְגִּישִׁים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל?

שָׂמֵחַ　　פּוֹחֵד　　עָצוּב　　כּוֹעֵס

למורה: כל תלמיד/ה מצביע/ה על פרצוף ואומר/ת "כִּי..." במילה או שתיים.

💬 **שאלות לכיתה: חושבים יחד**

הַאִם הַתָּכְנִית שֶׁל הַמֶּלֶךְ טוֹבָה?

לָמָּה?

מָה הָיִיתֶם אוֹמְרִים לַמֶּלֶךְ?

סיכום: מה למדנו היום

הַמֶּלֶךְ פָּחַד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

הוּא אָמַר: "הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ".

זֹאת תָּכְנִית לֹא טוֹבָה.

🎟️ **כרטיס יציאה (2 דקות)**

אִמְרוּ: מָה הַמֶּלֶךְ רוֹצֶה?

👩‍🏫 **מהלך השיעור (45 דקות)**

חומרים: העמוד הזה או המצגת על הלוח, דף עבודה, צבעים

1. פתיחה: מה זו תוכנית? (טיול) (5 דקות)
2. חזרה: מי המלך ומה הוא ראה? (תמונות משיעורים 1-2) (3 דקות)
3. הסיפור בתמונה (4 דקות)
4. הפסוק: המורה קורא/ת את פסוק י בחלקים קצרים, התלמידים חוזרים על "הָבָה נִתְחַכְּמָה" (8 דקות)
5. ממה המלך פוחד? שלושה כרטיסים (6 דקות)
6. משחק "מה קרה קודם?" וקריאת "הסיפור כולו" (6 דקות)
7. חושבים יחד ורגשות (5 דקות)
8. דף עבודה (6 דקות)
9. כרטיס יציאה (2 דקות)

📖 הסבר למורה

"הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ פֶּן־יִרְבֶּה וְהָיָה כִּי־תִקְרֶאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסַף גַּם־הוּא עַל־שֹׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם־בָּנוּ וְעָלָה מִן־הָאָרֶץ" (שמות א, י). המלך מציע לעמו לחשוב יחד תחבולה נגד בני ישראל, מתוך שלושה פחדים: שירבו עוד, שבזמן מלחמה יצטרפו לאויבים, ושיצאו מן הארץ.

רש"י על "הבה": "כָּל הָבָה לְשׁוֹן הֲכָנָה וְהַזְמָנָה לְדָבָר הוּא" (רש"י, שמות א, י), כלומר: בואו נתכונן. לכיתה מספיק: "הָבָה" = בּוֹאוּ, "נִתְחַכְּמָה" = נחשוב תוכנית חכמה (ערמומית).

💡 הערות למורה

היחידה נעצרת בפסוק י, בתוכנית של המלך. את מה שהמלך עשה בפועל (שרי המסים והעבודה הקשה, פסוק יא והלאה) לומדים בהמשך, למשל בשיעור שעבוד מצרים. כדאי לסיים במשפט מרגיע: בהמשך ספר שמות ה' שולח את משה להוציא את בני ישראל ממצרים. המשחק עובד בלחיצה ואינו שומר שום מידע.

📝 בדף העבודה

דף עבודה מנוקד באות גדולה, עם תמונות: סידור הסיפור בתמונות, בחירת פירוש, ממה המלך פוחד, דעה, וציור. מחוון בעמוד השני.

מקורות

- שמות א, ח-י, ספריא (מקרא על פי המסורה)
- רש"י על שמות א, י, ספריא
- תוכנית הלימודים בתנ"ך ממלכתי ליסודי (2023), אתר תנ"ך ממלכתי

האיורים והציורים בשיעור נוצרו בבינה מלאכותית ובציור ממוחשב לשיעור הזה.

מחוון: "הָבָה נִתְחַכְּמָה"

1. 1 קם מלך חדש (פסוק ח), 2 המלך פוחד (פסוק ט), 3 המלך חושב תוכנית (פסוק י).
2. בואו נחשוב תוכנית (רש"י: "הבה" לשון הכנה והזמנה).
3. שבני ישראל יהיו עוד יותר ("פֶּן־יִרְבֶּה"), ושבמלחמה יעזרו לאויבים ("וְנוֹסַף גַּם־הוּא עַל־שֹׂנְאֵינוּ"). "שירד גשם" לא מופיע בפסוק.
4. שאלת דעה. התשובה המצופה: לא טובה, כי בני ישראל לא עשו שום דבר רע. לקבל נימוק בעל פה.
5. ציור חופשי. אפשר לשאול: מה הם מרגישים כשהמלך מתכנן נגדם? (למשל: פוחדים, עצובים).

נוסח הפסוק מספריא (מקרא על פי המסורה), בלי טעמי המקרא. אפשר לענות בעל פה או בציור במקום בכתיבה; המחוון נועד למשוב ולתמיכה, לא לציון. הציורים נוצרו בבינה מלאכותית ובציור ממוחשב.